

Toelichting persbericht

VN COMITE INZAKE ECONOMISCH SOCIALE CULTURELE RECHTEN PUBLICEERT BEVINDINGEN INZAKE NEDERLANDSE IMPLEMENTATIE EN NALEVING VAN ECONOMISCH SOCIALE EN CULTURELE RECHTEN

Afgelopen week heeft het VN Comité inzake Economisch Sociale en Culturele Rechten in Genève haar zogenaamde 'Concluding Observations' inzake de Nederlandse naleving van het Internationale Verdrag inzake Economische Sociale en Culturele Rechten (IVESCR) uitgevaardigd..

De Concluding Observations zijn het resultaat van een rapportageproces onder artikel 16 en 17 van het IVESCR, waarbij de inspanningen van Nederland ter implementatie en naleving van het Verdrag worden getoetst aan de hand van een jaar lang durende dialoog met het VN Comité. In deze dialoog zijn ook actoren uit het Nederlands maatschappelijk middenveld met expertise op het gebied van implementatie en naleving van economisch sociale en culturele rechten betrokken, ten einde het Comité van zoveel mogelijk informatie te voorzien.

In de voorliggende Concluding Observations benadrukt het Comité, naast een aantal positieve aspecten, vooral haar zorgen over de verenigbaarheid van bepaald Nederlands beleid met de IVESCR-verplichtingen en de op onderdelen gebrekkige implementatie van het verdrag.

Zoals blijkt uit het document, dringt het Comité in verschillende gevallen aan op de aanpassing van Nederlands(e) wetgeving en beleid, en op verbeterde naleving van het Verdrag en bescherming van de mensenrechten daarin vastgelegd voor alle personen in de Nederlandse samenleving. Zij schuwt hierbij niet om ook te verwijzen naar het gevaar en onwenselijkheid van (verdere) polarisatie van de samenleving, en de gevolgen van toenemende xenofobie en racisme (Concluding Observation No. 12). Het Comité raad Nederland aan hierop actie te ondernemen.

Uit de Concluding Observations blijkt tevens dat het Comité op een aantal onderdelen Nederlands(e) wetgeving en beleid strijdig lijkt te achten met de vereisten van het Verdrag (bijv. in geval van vreemdelingendetentie, behandeling van ongedocumenteerden, rechten van huishoudelijk personeel).

Hieronder volgt een overzicht van de meest opvallende observaties:

Gebrek aan directe werking van het Verdrag in de Nederlandse rechtsorde

Het IVESCR krijgt volgens het VN Comité niet de rechtskracht toebedeeld in de Nederlandse rechtsorde, die het Verdrag toekomt. Nederland moet garanderen dat individuele burgers zich op de rechten gegarandeerd door het Verdrag kunnen beroepen voor nationale rechtbanken. Momenteel is dit nog steeds niet het geval.(zie Concluding Observation No. 6)

Toepassing en duur van vreemdelingendetentie

In navolging van de uitgebreide kritiek eerder deze maand, bevestigt nu ook het VN Comité inzake Economisch Sociale en Culturele Rechten dat het Nederlandse beleid inzake detentie van migranten wringt met de verplichtingen zoals voortvloeien uit de bescherming van ieders mensenrechten (zie ook de brief van het NJCM gericht aan de overheid op 4 November jl., en zoals ook voorgelegd aan

het VN Comité). In het bijzonder stelt het Comité over de behandeling van asielzoekers en ongedocumenteerde migranten dat:

- het Comité 'zeer bezorgd' is over de lange periodes waarin asielzoekers en ongedocumenteerden in detentie worden gehouden (regelmatig langer dan een half jaar, soms een jaar, en vaak worden mensen voor meerdere malen in detentie gezet, waardoor de detentieduur oploopt);
- zij 'erop aandringt' dat Nederland bij wet garandeert dat detentie van asielzoekers alleen plaats vindt wanneer 'absoluut noodzakelijk', en dat detentie van asielzoekers en ongedocumenteerden wordt beperkt tot een 'strict minimum'. (Concluding Observation No. 25.)

Uitsluiting van ongedocumenteerden t.a.v. basisvoorzieningen op basis van het 'koppelingsbeginsel'

Het VN Comité inzake Economisch Sociale en Culturele Rechten spreekt zich ook uit over een ander heikel punt in het Nederlandse vreemdelingenbeleid: de behandeling van ongedocumenteerde immigranten die zich op Nederlands grondgebied bevinden, bijvoorbeeld na een afgewezen asielaanvraag, of omdat zij op enige andere wijze niet over juiste verblijfsdocumenten beschikken.

Waar Nederland recentelijk al veroordeeld werd door het Europees Sociaal Comité in Strasbourg voor haar beleid ten aanzien ongedocumenteerde kinderen, heeft nu ook het internationale VN Comité inzake Economisch Sociale Culturele Rechten bevestigt dat ten aanzien van het recht op basis onderdak, gezondheidszorg, en onderwijs, er geen discriminatie plaats mag vinden in Nederland. Het Comité betreurt dat ongedocumenteerde migranten, inclusief families met kinderen deze rechten in Nederland op straat worden geplaatst na beëindiging van opvang, en hiermee effectief dakloos worden gemaakt.

Het Comité bevestigt, en dringt er op aan bij Nederland, dat Nederland de 'minimum essential levels' van het recht op huisvesting, gezondheid en onderwijs respecteert en beschermt voor iedereen in het grond gebied, ongeacht hun status.

Deze bevestiging is te verwelkomen, gezien bescherming van deze basisrechten gelegen is in het kerndoel van de mensenrechtenverdragen, en de basisverplichtingen die Nederland is aangegaan onder het verdrag: het waarborgen van ieders menselijke waardigheid en de rechten die daaruit voortvloeien, ongeacht 'ras, kleur, geslacht, taal, religie, politieke of andere mening, nationale of sociale afkomst, eigendom, geboorte, of enige andere status' (preambule en art. 2 (2) IVESCR, uitgelegd door General Comment 20 van het Comité van mei 2009). (Concluding Observation No. 5 en 25).

Rechten van etnische minderheden

Het Comité uit zorgen over het feit dat etnische minderheden moeilijkheden blijven ondervinden in het gelijk kunnen genieten van hun economische sociale en culturele rechten gewaarborgd door het Verdrag, in het bijzonder waar het werk, huisvesting, gezondheidszorg en onderwijs betreft. Het Comité dringt erop aan aandacht te besteden aan de rechten van etnische minderheden, en ervoor te zorgen dat discriminatie wordt tegengegaan (Concluding Observation No. 12.)

Rechten van vrouwen

In navolging van kritische commentaren van het VN Comité inzake de Eliminatie van alle vormen van Discriminatie tegen Vrouwen (CEDAW Concluding Observations t.a.v. Nederland van februari 2010), heeft het VN Comité inzake Economisch Sociale Culturele Rechten nu ook haar zorgen geuit over de mate waarin vrouwen in Nederland nog steeds niet op gelijke wijze als mannen bepaalde rechten genieten. In het bijzonder spreekt het Comité zich uit over arbeidsrechten van vrouwen, waarbij vooral zorgen worden geuit over:

- voort bestaande salarisverschillen
- onvoldoende deelname op de arbeidsmarkt
- de mate waarin vrouwen part-time banen vervullen, ondanks maatregelen om een betere balans tussen werk en familielevens te bewerkstelligen
- de mate waarin vrouwen deelnemen aan het politieke leven.

Het Comité verzoekt Nederland om gelijkheid te bevorderen, en meer aandacht te besteden aan deelneming van vrouwen op de arbeidsmarkt, en in het politieke leven. (Concluding Observation No. 14)

Rechten van huishoudelijk personeel

Naast de bovenstaande zorgen, uit het Comité ook zorgen over de rechten van huishoudelijk personeel, welke ook veelal vrouwen betreffen, in dat de arbeidsrechten van huishoudelijk personeel niet altijd op gelijke wijze worden gegarandeerd als voor andere werknemers.

Het Comité uit in het bijzonder zorgen over gebrek aan recht op sociale zekerheidsvoorzieningen voortvloeiend uit de arbeid, zoals pensioen en verzekering voor gezondheidskosten, zoals dat doorgaans door werkgevers betaald wordt voor andere werknemers. (Concluding Observations No. 17.)

Gezondheidszorg voor ouderen (in verzorgingsinstellingen)

In de Concluding Observations uit het Comité tevens zorgen over rapporten ontvangen van NGOs over de kwaliteit van gezondheidszorg voor ouderen in verzorgingsinstellingen, i.a. door het gebrek aan voldoende zorgend personeel, gebrek aan passende opleiding van het personeel, en onvoldoende implementatie van beleid op gebied van gezondheidszorg voor ouderen.

Het Comité dringt erop aan dat Nederland er voor zorgt dat de beschikbaarheid, toegankelijkheid, acceptabelheid, en kwaliteit van gezondheidszorg voor ouderen in overeenstemming is met de vereisten onder het Verdrag zoals uitgelegd in 'General Comment 14' van het Comité, aangaande het recht op gezondheid. Het Comité raad Nederland aan hiertoe een strategie voor gezondheidszorg voor ouderen vast te leggen, en voldoende toezicht te houden op de kwaliteit van zorg. (Concluding Observation No. 29)

Gezondheidszorg voor gedetineerden (in penitentiaire inrichtingen)

Naast toegang tot zorg voor ouderen (hierboven) uit het Comité ook haar zorgen over de mate waarin gedetineerden benodigde psychische gezondheidszorg ontvangen in penitentiaire instellingen, i.a. door gebrek aan opgeleid personeel in instellingen, en gebrek aan toezicht op voldoende kwaliteit en toegankelijkheid van zorg. Ook de praktijk waarbij gedetineerden worden vastgehouden in isolatie als vorm van straf voor onwenselijk gedrag, zonder voldoende aandacht voor gezondheidsproblemen, baart het Comité grote zorgen.

Het Comité beveelt dan ook aan dat de psychische gezondheidszorg in penitentiaire inrichtingen wordt verbeterd en aangescherpt, en dringt erop aan bij Nederland dat gedetineerden met psychische klachten niet meer in isolatie worden geplaatst bij wijze van straf. Dit volgt de aanbevelingen gedaan aan het Comité door Nederlandse NGOs inzake de verbetering van gezondheidszorg voor gedetineerden. (Concluding Observation No. 30)

Overig:

- het Comité benadrukt de noodzaak om een Nationaal Instituut voor Mensenrechten te bewerkstelligen in Nederland, zoals vastgelegd in de 'Paris Principles'. Het Comité roept op om de inspanningen om een dergelijk Instituut op te richten voort te zetten. (Concluding Observation No. 10)
- Het Comité uit zorgen over de pensioensrechten van migranten die niet hun hele arbeidsverleden in Nederland hebben volbracht, en roept op tot betere garanties voor pensioen (Concluding Observation No. 20)
- Het Comité uit zorgen ten aanzien van de voorliggende statistieken met betrekking tot huiselijk geweld, en roept de overheid op meer aandacht te besteden aan het tegengaan huiselijk geweld. (Concluding Observation No. 21)
- Het Comité benadrukt de noodzaak om te garanderen dat ongedocumenteerde kinderen en jongeren (gezien het recht op basis onderwijs voor alle jongeren onder artikel 13 IVESCR, ongeacht hun status) hun beroepsopleiding afkunnen ronden door mogelijk te maken dat zij ook voldoen aan praktische vereisten van de opleiding, zoals stages. (Concluding Observation No. 31)
- Het Comité is bezorgd over het gebrek aan mensenrechteneducatie op Nederlandse scholen en moedigt Nederland aan om hierin te voorzien op alle niveaus (Concluding Observation No. 32)